EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 30.5.2012
COM(2012) 312 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Suomen vuoden 2012 kansallisesta uudistusohjelmasta

sekä samassa yhteydessä annettu Suomen vuosien 2012–2015 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

{SWD(2012) 312 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Suomen vuoden 2012 kansallisesta uudistusohjelmasta

sekä samassa yhteydessä annettu Suomen vuosien 2012–2015 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen[3],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat[4],

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

on kuullut talous- ja rahoituskomiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 26 päivänä maaliskuuta 2010 Euroopan komission ehdotuksen, jolla käynnistetään uusi työllisyys- ja kasvustrategia, Eurooppa 2020. Strategian lähtökohtana on tehostaa talouspolitiikan koordinointia. Strategia keskitetään avainalueisiin, joilla tarvitaan toimia Euroopan kestävän kasvun vauhdittamiseksi ja kilpailukyvyn lisäämiseksi.

(2) Neuvosto antoi 13 päivänä heinäkuuta 2010 suosituksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (2010–2014) ja hyväksyi 21 päivänä

---

1 EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
2 EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
3 COM(2012) 312 final.
4 P7_TA(2012)0048 ja P7_TA(2012)0047.

lokakuuta 2010 päätöksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista[5]. Yhdessä nämä muodostavat ns. yhdennetyt suuntaviivat. Jäsenvaltioita kehotettiin ottamaan yhdennetyt suuntaviivat huomioon kansallisessa talous- ja työllisyyspolitiikassaan.

(3) Neuvosto antoi 12 päivänä heinäkuuta 2011 suosituksen Suomen kansallisesta uudistusohjelmasta vuodelta 2011 ja lausunnon Suomen tarkistetusta vakausohjelmasta vuosiksi 2011–2014.

(4) Komissio hyväksyi 23 päivänä marraskuuta 2011 toisen vuotuisen kasvuselvityksen. Tästä alkoi toinen politiikan yhdennetyn etukäteiskoordinoinnin EU-ohjausjakso, jonka perusta on Eurooppa 2020 -strategiassa. Komissio hyväksyi 14 päivänä helmikuuta 2012 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella varoitusmekanismia koskevan kertomuksen[6], jossa se katsoi, että Suomi kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu.

(5) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 2 päivänä maaliskuuta 2012 rahoitusvakauden turvaamisen, julkisen talouden vakauttamisen ja kasvun vauhdittamisen painopisteet. Se korosti tarvetta edistää eriytettyjä strategioita kasvua edistävän julkisen talouden vakauttamiseksi, palauttaa talouden normaali luotottaminen, edistää kasvua ja kilpailukykyä, puuttua työttömyyteen ja kriisin sosiaalisiin seurauksiin sekä nykyaikaistaa julkishallintoa.

(6) Lisäksi Eurooppa-neuvosto kehotti 2 päivänä maaliskuuta 2012 Euro Plus -sopimukseen osallistuvia jäsenvaltioita esittämään sitoumuksensa niin ajoissa, että ne voidaan sisällyttää vakaus- tai lähentymisohjelmiin ja kansallisiin uudistusohjelmiin.

(7) Suomi toimitti vuosia 2012–2015 koskevan vakausohjelmansa sekä vuoden 2012 kansallisen uudistusohjelmansa 19 päivänä huhtikuuta 2012. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Komissio on myös arvioinut asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklassa tarkoitetussa perusteellisessa tarkastelussa, onko Suomessa makrotalouden epätasapaino. Komissio totesi perusteellisessa tarkastelussaan[7], että Suomessa on ulkoinen epätasapaino, mutta se ei ole liiallinen.

(8) Neuvosto on neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdan mukaisen vuoden 2012 vakausohjelman arvioinnin perusteella sitä mieltä, että julkisen talouden ennusteiden perustana oleva makrotalouden skenaario on vuosien 2012–2013 osalta uskottava ja ohjelman mukainen BKT:n kasvu vastaa komission kevään 2012 talousennustetta. Ennusteet ovat realistisia myös vuosien 2014 ja 2015 osalta. Niissä BKT:n kasvun ennustetaan olevan huomattavasti hitaampaa kuin ennen kriisejä ja hitaampaa kuin elpymisvuosina 2010–2011. Suomen vuoden 2012 vakausohjelman tärkein julkista taloutta koskeva tavoite on valtiontalouden alijäämän vähentäminen rajoittamalla menoja ja kasvattamalla tuloja. Koska valtion talousarvio on tärkein julkisen talouden alijäämän aiheuttaja, siihen tehdyt parannukset vaikuttavat osaltaan julkisen talouden rahoitusaseman tasapainottamiseen. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoite, joka on 0,5 prosentin rakenteellinen ylijäämä suhteessa BKT:hen,

---

5 Neuvoston päätös 2012/238/EU, annettu 26 päivänä huhtikuuta 2012.
6 COM(2012) 68 final.
7 SWD(2012) 154 final.

vastaa riittävästi vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia. Suomi on (uudelleen lasketun) rakenteellisen rahoitusaseman[8] perusteella saavuttanut tavoitteen vuonna 2011, mutta se tulee poikkeamaan tavoitteesta hieman vuosina 2012–2015. Julkisten menojen kasvuvauhti, jossa on otettu huomioon päätösperusteiset tulopuolen toimenpiteet, vastaa vakaus- ja kasvusopimuksessa menojen kasvulle asetettua viitearvoa kaikkina muina vuosina paitsi vuonna 2015. Ohjelmassa pyritään tasapainottamaan julkisen talouden rahoitusasema vuoteen 2015 mennessä ja saamaan se ylijäämäiseksi vuodesta 2016 alkaen. Velkasuhde on reilusti alle 60 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja ohjelman mukaan velka on suurimmillaan lähellä 52 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2014, minkä jälkeen se alkaa supistua. Suomen julkisessa taloudessa on edelleen merkittävä kestävyysvaje, joka johtuu huoltosuhteen nopeasta heikkenemisestä väestön ikääntyessä. Julkisen talouden kestävyysvajetta on seurattava jatkuvasti, ja toimenpiteitä on mukautettava tarpeen mukaan. Suomen julkisen talouden kehys perustuu monivuotisiin menokattoihin, mutta niitä ei sovelleta kuntasektorilla.

(9) Julkisten palvelujen tuottavuus on ollut laskussa viimeisen vuosikymmenen ajan. Suomen viranomaiset ovat jo toteuttaneet useita uudistuksia asian korjaamiseksi, mutta niiden täytäntöönpano on ollut hidasta, erityisesti kuntatasolla. Lisäksi käynnissä on koko maan laajuinen kuntauudistus ja valtionhallinnon tuottavuusohjelma. Tuottavuutta voitaisiin edelleen parantaa ja kustannuksissa säästää lisäämällä kilpailua suojatuilla yksityisten ja julkisten palvelujen aloilla purkamalla edelleen tuote- ja työmarkkinoiden sääntelyä.

(10) Suomen hallitus on kuluneen vuoden aikana ottanut käyttöön uusia toimenpiteitä nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi. Näitä ovat esimerkiksi määräaikainen kokeiluhanke pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi ja nuorten yhteiskuntatakuu. Toimenpiteet ovat kunnianhimoisia ja merkityksellisiä, ja ne on nyt toteutettava keskittyen selkeästi kohderyhmien osaamisen ja työmarkkina-aseman parantamiseen. Ikääntyvien työntekijöiden työllisyysasteen nostaminen on väestörakenteen muutosten vuoksi tärkeää, jotta voidaan varmistaa julkisen talouden kestävyys ja vastata tulevaisuuden työvoimatarpeisiin. Elinajanodote on kasvanut nopeammin kuin vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä ennakoitiin, ja siksi nykyiset lakisääteiset eläkeiät saattavat osoittautua liian mataliksi. Nykyinen hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut nostamaan todellisen eläkkeellesiirtymisiän vuoteen 2025 mennessä 62,4 vuoteen. Maaliskuussa 2012 työmarkkinaosapuolet sopivat useista toimenpiteistä työurien pidentämiseksi. Hallitus on sitoutunut toteuttamaan eläkeuudistuksen 1 päivään tammikuuta 2017 mennessä. Nyt on tärkeää keskittyä sovitun toimintalinjan toteuttamiseen lyhyellä aikavälillä.

(11) [Suositus 4] Sääntelystä johtuvat esteet ovat Suomen palvelusektorilla yhä rajoittavia, ja markkinat ovat erittäin keskittyneet vähittäiskaupan lisäksi myös tuotannossa. Elintarvikekaupan vähittäismarkkinat ovat Suomessa Euroopan keskittyneimmät ja ruoan hinnat Euroopan korkeimmat. Kilpailuoikeudelliset sakot ovat Suomessa olleet perinteisesti hyvin pieniä, mikä asettaa niiden pelotevaikutuksen kyseenalaiseksi. Kilpailupolitiikkaa on joiltakin osin kehitetty esimerkiksi säätämällä uusi kilpailulaki ja uusi laki maankäytöstä ja rakentamisesta. Hallitus on myös sitoutunut

[8] Suhdannetasoitettu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä, komission yksiköiden uudelleenlaskemana ohjelmien tietojen perusteella yhteisesti sovittuja menetelmiä käyttäen.

käynnistämään uuden kilpailunedistämisohjelman. Se olisi esitettävä viipymättä, jotta tuote- ja palvelumarkkinoiden kilpailupuitteita voidaan edelleen vahvistaa.

(12) Tuottavuuden kasvu on Suomessa pysähtynyt, ja suomalaiset vientiyritykset ovat viime vuosina menettäneet markkinaosuuksiaan ulkomaanmarkkinoilla. Yksikkötyökustannukset ovat kasvaneet, joskaan eivät teollisuudessa. Tällä hetkellä merkittävien teollisuudenalojen kasvu näyttää erityisesti elektroniikka- ja paperiteollisuudessa saavuttaneen huippunsa, ja teollisuuden osuus BKT:stä on yleisesti ottaen pienentymässä. Suomi vie välituotteita ja tuotantohyödykkeitä lähinnä kypsille, hitaasti kasvaville markkinoille. Sen tuotteiden läsnäolo kehittyvillä markkinoilla on vähäistä. Suomen talouden on tarpeen monipuolistua sekä yritysten että vientimarkkinoiden osalta, jotta maassa olisi tulevaisuudessa useita vahvoja viejiä. Suomen T&K- ja innovaatiosuorituskyky on aiemmin ollut vahva, mutta maa saattaa menettää asemiaan EU:n innovointijohtajana, ellei innovatiivisten kasvuyritysten määrä lisäänny merkittävästi. Tämän vuoksi on helpotettava innovointia, mahdollistettava siirtyminen tutkimus- ja kehitysvaiheesta myyntikelpoisiin tuotteisiin ja kannustettava yrityksiä menemään nopeasti kasvaville vientimarkkinoille. Lyhyellä aikavälillä laajan tieto- ja viestintäteknisen osaamisen hyödyntäminen ja sen levittäminen Suomessa muille teollisuudenaloille sekä julkiselle sektorille on myös keskeistä. Palkkakehityksen osalta vuonna 2011 sovittu kolmikantasopimus luo perustaa kohtuullisille palkankorotuksille vuonna 2012 ja 2013, minkä pitäisi parantaa Suomen asemaa suhteessa tärkeimpiin kauppakumppaneihin.

(13) Suomi on tehnyt useita sitoumuksia Euro Plus -sopimuksen nojalla. Vuonna 2011 esitetyt sitoumukset liittyvät kilpailukyvyn lisäämiseen, työllisyysasteen nostamiseen, julkisen talouden kestävyyden parantamiseen, rahoitusjärjestelmän vakauden vahvistamiseen ja verokoordinoinnin varmistamiseen. Komissio on arvioinut Euro Plus -sopimukseen perustuvien sitoumusten täytäntöönpanoa. Arvioinnin tulokset on otettu huomioon suosituksissa.

(14) Komissio on laatinut EU-ohjausjakson puitteissa kattavan analyysin Suomen talouspolitiikasta. Se on arvioinut sekä vakausohjelman että kansallisen uudistusohjelman ja esittänyt perusteellisen tarkastelun. Se on ottanut huomioon niiden merkityksen Suomen finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta ja arvioinut, ovatko ne EU:n sääntöjen ja ohjeiden mukaisia ottaen huomioon, että Euroopan unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen tehostaa antamalla EU:n tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin. EU-ohjausjakson yhteydessä annetut komission suositukset on otettu huomioon jäljempänä esitettävissä suosituksissa 1–5.

(15) Neuvosto on tutkinut Suomen vakausohjelman edellä esitetyn arvioinnin perusteella, ja se antaa lausuntonsa[9] erityisesti jäljempänä esitettävässä suosituksessa 1.

(16) Neuvosto on tutkinut Suomen vuoden 2012 kansallisen uudistusohjelman ja sen vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Se antaa asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla erityisesti jäljempänä esitettävän suosituksen 5,

[9] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Suomi toteuttaisi vuosina 2012–2013 toimia, joilla se

1. säilyttää julkisen talouden rahoitusaseman vakauden vuonna 2012 ja sitä seuraavina vuosina korjaamalla mahdolliset poikkeamat keskipitkän aikavälin tavoitteesta, jolla varmistetaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys; vahvistaa vuodeksi 2013 ja sen jälkeiseksi ajaksi laadittua julkisen talouden strategiaa, jota riittävästi täsmennetyt toimenpiteet tukevat, ja toteuttaa strategian tinkimättä sekä saavuttaa menojen kasvulle asetetun viitearvon; jatkaa väestön ikääntymiseen liittyvän kestävyysvajeen suuruuden vuotuisten arviointien tekemistä ja sopeuttaa julkisia tuloja ja menoja pitkäaikaisten tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti; yhdistää kuntasektorin paremmin monivuotisten menokattojen järjestelmään;

2. toteuttaa lisätoimenpiteitä, myös rakenteita koskevia muutoksia ja tehokkuutta lisääviä alueellisia hallintouudistuksia, joilla parannetaan tuottavuutta ja saadaan aikaan kustannussäästöjä julkisten palvelujen tarjonnassa ja joilla voidaan myös vastata väestön ikääntymisen aiheuttamiin haasteisiin;

3. toteuttaa käynnissä olevat toimenpiteet nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-aseman parantamiseksi keskittyen erityisesti osaamisen kehittämiseen; toteuttaa lisätoimia ikääntyneiden työntekijöiden työllisyysasteen nostamiseksi, myös vähentämällä kanavia, joiden kautta voi siirtyä varhain pois työelämästä; toteuttaa toimenpiteitä lakisääteisen eläkeiän korottamiseksi kasvaneen elinajanodotteen mukaisesti;

4. jatkaa kilpailun lisäämistä tuote- ja palvelumarkkinoilla ja erityisesti vähittäiskaupan alalla varmistamalla uuden kilpailulain ja uuden tervettä kilpailua edistävän ohjelman tehokkaan täytäntöönpanon; jatkaa kuntien palveluhankintojen avaamista tarjouskilpailuille ja varmistaa kilpailuneutraliteetin yksityisten ja julkisten yritysten välillä; toteuttaa lisätoimia, joilla varmistetaan, että kilpailuoikeudellisilla sakoilla on riittävä pelotevaikutus;

5. jatkaa toimia yritysrakenteen monipuolistamiseksi erityisesti nopeuttamalla suunniteltujen, innovaatioperustaa laajentavien toimenpiteiden käyttöönottoa, jotta tuottavuuden kasvua ja ulkoista kilpailukykyä voidaan vahvistaa, ja samalla jatkaa palkkakehityksen saattamista tuottavuuden kehitystä vastaavaksi.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja